

Årsrapport 2020

Statens undersøkelseskommissjon for helse- og omsorgstjenesten (Ukom)

1	Innholdsfortegnelse	
2	Direktørens beretning	2
3	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	3
3.1	Formål og mandat	3
3.2	Personal – tilsetninger	3
3.3	Refleksjonspanel.....	4
4	Årets aktiviteter og resultater	4
4.1	Hovedmål for Ukom 2020	4
4.2	Brukerinvolvering	5
4.3	Kompetansetiltak	5
4.4	Relasjonsbygging – utadrettede aktiviteter	5
4.5	Profilering, arbeidsgrupper og foredragsvirksomhet.....	6
4.6	Metodeutvikling	6
4.7	Mottak og vurdering av varsler	7
4.8	Undersøkelser	7
5	Styring og kontroll i virksomheten	8
5.1	Overordnet styring og kontroll.....	8
5.2	Personvern og informasjonssikkerhet.....	8
5.2.1	Personvernombud	8
5.3	Økonomi	9
5.4	IKT – prosjekter.....	9
5.5	Inkludering og likestilling.....	9
5.6	Kontordrift.....	10
6	Vurdering av fremtidsutsikter	10
7	Årsregnskap.....	11
7.1	Ledelseskommantar årsregnskapet 2020	11
7.1.1	Formål.....	11
7.1.2	Bekreftelse.....	11
7.1.3	Vurderinger av vesentlige forhold.....	11
7.1.4	Revisjonsordning	12
7.2	Bevilgningsrapportering med noter	13
	Prinsippnote årsregnskapet	13

2 Direktørens beretning

Året 2020 ble et annerledes-år, også for Ukom.

Vårt første hele år i drift ble i stor grad preget av koronapandemien som slo inn over oss første kvartal 2020. Flere planlagte prosesser måtte settes på vent, og også kjerneoppgavene, undersøkelser etter alvorlige uønskede hendelser, ble påvirket. Noe arbeid ble forsinket eller måtte nedprioriteres, mens andre prosesser måtte legges om. En fellesnevner var: langt færre reiser og besøk i virksomheter og et langt større innslag av virtuelle møter og videobasert arbeid, både i de interne prosessene og i det utadrettede arbeidet.

Likevel opplevde vi, alt i alt, godt driv i arbeidet gjennom 2020. Internt kompetansebygging ble stort sett avviklet som oppsatt. Metodeutvikling og utvikling av interne styringsdokumenter ble også gjennomført som planlagt.

Det vi ikke maktet i pandemi-året 2020, var å gjennomføre vår egen plan for besøk i flere kommuner, helseforetak og organisasjoner for dialog om vår rolleutøvelse. Slike møter fungerer best som fysiske treff. Vi gjennomførte likevel noen møter også i 2020, og vurderer dette som nyttig, ikke minst for å skape et fundament for at våre rapporter skal bidra til læring i tjenesten.

Ellers erfarer vi at møter med aktører i tjenesten etter hvert mest er knyttet til arbeidet med den enkelte rapport. Det er gjennom konkret samarbeid at relasjoner bygges.

Vårt utadrettede formidlingsarbeid besto i 2020 av lanseringskonferanser knyttet til publisering av de enkelte rapportene, utenom dette oppdrag om innlegg på fagkonferanser og i læringsnettverk. Ukom bidro bl.a. med flere innlegg på den nasjonale pasientsikkerhetskonferansen.

Vår nettside er under utvikling som vår viktigste kommunikasjonskanal. Utviklingen av denne fortsetter i 2021 med planlagt overgang til ny plattform med større mulighet for formidling gjennom ulike medier. Parallelt arbeider vi med en større satsing på sosiale medier.

Den dialogbaserte, interaktive metoden som vi benytter i våre undersøkelser, blir tatt godt imot ute i virksomhetene, i organisasjoner og hos de involverte i våre undersøkelser. Vår erfaring er at en slik dialogbasert tilnærming gir god forankring for rapportene våre slik at de læringsbudskapene vi fremmer også blir tatt videre og fører til aktivitet.

Faglig ble 2020 et spennende år for Ukom. På tross av noe forsinkelser i undersøkelsesprosessene ble flere større undersøkelsesprosjekter fullført løpet av 2020 og fire rapporter ble publisert.

Rapporten [Tidlig diagnostikk og behandling av det alvorlig febersyke barnet](#), følger en 20 mnd. gammel gutt gjennom behandlingsforløpet fra fastlege, via legevakt og prehospitaltjenester, til barneavdeling hvor han etter hvert utvikler alvorlig bakteriell meningitt og dør. Viktige læringspunkter er at større systematikk trengs for å fange opp bekymringer fra pårørende og aktører tidligere i behandlingskjeden. Videre tar rapporten til orde for at fagmiljøene mer systematisk må definere nedsatt allmenntilstand hos barn som en viktig diagnostisk faktor, og at kriterier tydeligere bør formidles i informasjonsmateriell til foreldre.

Rapporten [Dødsfall på en akuttpsykiatrisk sengepost](#) tar for seg en ung kvinne som døde grunnet medikamentforgiftning på en akutt psykiatriske sengepost. Rapporten peker på behovet for å bedre rutinene for somatisk overvåking av pasienter i psykisk helsevern som behandles med potensielt risikofylte medikamentkombinasjoner. Videre framhever rapporten viktigheten av planmessige miljøterapeutiske tiltak for å redusere belastning og forebygge uro hos psykiatriske pasienter. Rapporten

omtaler også lokalenes betydning for å skape trygge rammer rundt pasienten. Krav til lokaler i psykisk helsevern og trygghet i pasientrom vil bli fulgt opp i egne rapporter i 2021.

Trygghet i helsebygg var også tema i en pasientsikkerhetsmelding som ble publisert i 2020 som løftet fram viktigheten av at vinduer og balkonger sikres. Mottatte varsler viser at fall fra høyde i helsebygg er en altfor hyppig årsak til dødsfall og alvorlige pasientskader.

Rapporten [Ungdom med uavklart tilstand -samhandling mellom kommunale tjenester og BUP](#) omhandler en 17 år gammel gutt som tok sitt eget liv etter at han to ganger var henvist til BUP og vurdert til ikke å ha rett til helsehjelp i spesialisthelsetjenesten. Rapporten tar til orde for å erstatte dagens modell med henvisning og vurdering med en modell for pliktig samhandling mellom nivåene rundt ungdom som sliter psykisk. Særlig blir ungdom med uavklart tilstand løftet fram som en gruppe som står i risiko for ikke å bli fanget opp etter dagens prioriteringsveileder. Rapporten peker også på svakheter med dagens praksis for tilsyn med disse tjenestene, der aktører vurderes hver for seg, uten et blikk på helheten og at pasientene faktisk får oppfylt sin rett til nødvendige helsetjenester.

I 2020 har vi etablert et eget følge-med-prosjekt knyttet til pasientsikkerhetsutfordringer skapt av pandemien. I forbindelse med dette har vi levert innspill til Helsetilsynets internrapport arbeid knyttet til koronaeffekter på helse- og omsorgstjenesten.

Vi vurderer fortløpende om varsler og bekymringsmeldinger er relatert til pandemien og de omprioriteringer som denne medfører.

Ukom hadde i 2020 et økonomisk underforbruk og det var flere årsaker til dette. IKT-prosjekter som var planlagt, ble ikke levert som forventet. Dessuten ble reiser og andre utadrettede aktiviteter betydelig redusert grunnet pandemien.

Vi er fortsatt i en oppbyggingsfase og vi har valgt å holde litt igjen på rekruttering av en full stab. Vi har ønsket å bygge oss litt gradvis opp, for å bygge erfaringer for hvilken kompetanse vi trenger for å komplettere organisasjonen. Dette gir rom for at vi i 2021 kan utlyse tre nye fagstillinger.

3 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

3.1 Formål og mandat

Formålet med Ukom sitt oppdrag er å bedre pasient- og brukersikkerheten i helse- og omsorgstjenesten.

Ukom skal undersøke alvorlige hendelser og andre alvorlige forhold i helse- og omsorgstjenesten. Dette skal vi gjøre ved å utrede hendelsesforløp, årsaksfaktorer og årsakssammenhenger for å bidra til læring og forebygging av alvorlige hendelser.

3.2 Personal – tilsetninger

Ved utgangen av året hadde Ukom 20 fast heltidsansatte. I tillegg har vi 6 medarbeidere i 20 % stilling. Disse har sin hovedarbeidsgiver i klinisk virksomhet, og er geografisk spredt rundt i landet.

En medarbeider ble i august ansatt i en engasjementstilling. Engasjementet er forlenget til juni 2021. Utover dette er det ikke foretatt noen ansettelser i 2020.

I forbindelse med koronautbruddet i mars 2020, ble noen av våre medarbeidere utleid til sine tidligere arbeidsgivere for å bistå med å håndtere den akutte situasjonen som oppstod. Etter sommeren var alt personell tilbake på Ukom.

Sykefraværet i 2020 var på 2,5 %.

3.3 Refleksjonspanel

For å bidra til at kommisjonens undersøkelser får relevans og nytte for helse- og omsorgstjenesten, har vi etablert et refleksjonspanel som skal gi innspill til Ukoms strategiske valg og prioriteringer, fag- og rolleutøvelse. Refleksjonspanelet er et rådgivende organ og består av personer med viktig og ulik kompetanse, perspektiv og engasjement knyttet til helse- og omsorgstjenesten. Panelet skal gi innspill til Ukoms utøvelse av sitt oppdrag, med særlig vekt på tema og metode samt prioritering av kommisjonens innsats. Panelet kan ikke instruere Ukom, men vil gjennom sine innspill bringe inn ulike perspektiv og ha et kritisk blikk på kommisjonens arbeid.

Refleksjonspanelet har i 2020 bestått av følgende personer:

Reidun Førde (leder)
Coby Omvlee
Erik Fosse
Eva Stensland
Geir Sverre Braut
Jan Erik Sverre
Jon Magnussen
Mina Adampour
Olav Røise
Randi Rosenqvist
Anne Kjersti Befring
Stein Knardahl
Steinar Hunskaar
Lill Sverresdatter Larsen

Det har vært avholdt to møter i refleksjonspanelet i 2020, ett i februar og ett i september. Møtet i september var et digitalt møte. Medlemmene i refleksjonspanelet har fått seg forelagt utkast til alle rapporter som er blitt publisert i 2020, og har gitt svært verdifulle innspill til dem. I tillegg har enkeltmedlemmer bistått med sin fagkompetanse i konkrete spørsmål knyttet til undersøkelser.

4 Årets aktiviteter og resultater

4.1 Hovedmål for Ukom 2020

2020 var det første ordinære driftsåret for Ukom, og tildelingsbrevet for 2020 fra Helse- og omsorgsdepartementet inneholder følgende mål:

- Gjennomføre undersøkelser som omfatter både spesialisthelsetjenester og kommunale helse- og omsorgstjenester. Pasienter/pårørende skal alltid involveres og systematisk evaluering skal gjennomføres etter hver undersøkelse.

- Videreføre intern kompetansebygging for medarbeiderne innen samtale- og intervjuetodikk samt spesifikke analyseverktøy.
- Bidra på viktige arenaer for kunnskapsformidling rundt pasientsikkerhet, herunder på den nasjonale pasientsikkerhetskonferansen.
- Drive kompetanseutveksling med sikkerhetsfaglige miljø i næringer utenfor helse- og omsorgstjenesten, så som transport- og petroleumsnæringen.
- Fortsette planmessig relasjonsbygging med helseforetak, kommuner, yrkesorganisasjoner, pasient- og brukerorganisasjoner, samt kunnskapsmiljø og forvaltningsorgan med roller i det nasjonale pasientsikkerhetsarbeidet.
- Bygge samarbeid med nasjonale pasientsikkerhetsaktører i Norden og ellers internasjonalt, der dette er hensiktsmessig for oppdraget.
- Ved behov bidra i Norges globale helseforpliktelser innen pasientsikkerhetsfeltet.

4.2 Brukerinvolvering

I 2020 var det planlagt en brukerkonferanse i mai. Denne ble avlyst på grunn av Covid -19. I forbindelse med følge med følge-med-prosjektet vi etablerte for pandemien inviterte vi RIO, Rusmisbrukerens interesseorganisasjon, til å drøfte ringvirkningene av den tidlige håndteringen av covid-19.

Ut over dette har arbeidet med brukerinvolvering i 2020 i all hovedsak om handlet om å

- etablere gode rutiner for involvering og ivaretagelse av berørte familier
- etablere kontakt med bruker-, pasient- og pårørendeorganisasjoner i forbindelse med våre undersøkelser
- skape god prosess for involvering i utformingen av våre tilrådninger.
- samhandle med andre aktører rundt spredning av våre rapporter.

4.3 Kompetansetiltak

Målet for 2020 var å videreføre felles kompetansebygging innen tema som intervjuetodikk, kildekritikk, datavaliditet, analysemetoder og klarspråk. Kompetanseplanen ble noe forstyrret og forsinket på grunn av koronapandemien. Vi har likevel gjennomført følgende felles opplæringstiltak:

- Kurs i klarspråk
- Intervjuteknikk 2, KREATIV, v/ Asbjørn Rachlew, Politihøgskolen
- Innføring i kildekritikk v/ Sven Egil Omdal, Stavanger Aftenblad
- Indirekte offer – ivaretagelse av Ukoms medarbeidere v/ Per Isdal, Alternativ til Vold
- Fra data til funn, møteserie over tre dager med Safetec

Ut over dette har medarbeidere i Ukom deltatt på kurs, konferanser og hospitering blant annet hos Statens havarikommisjon for transport, som kompetansehevende tiltak.

4.4 Relasjonsbygging – utadrettede aktiviteter

Planene for relasjonsbygging i 2020 ble forstyrret av koronapandemien. Vi har likevel hatt en rekke dialogmøter med pasient- og brukerorganisasjoner, yrkesorganisasjoner, spesialisthelsetjenesten, kommunehelsetjenesten, Fylkesmenn, KS, statlige myndighetsorgan i helse -og omsorgstjenesten og Barneombudet.

Noen av disse møtene har vi selv initiert som en del av arbeidet med å bli kjent med og gjøre Ukom kjent for tjenesten. Det er i tillegg viktig i vår metode å diskutere og forankre våre funn og tilrådinger med relevante pasient- og brukerorganisasjoner, yrkesorganisasjoner, fagmiljø og fagnettverk i de helse -og omsorgstjenestene som undersøkelsene berører.

4.5 Profilering, arbeidsgrupper og foredragsvirksomhet

Ukom bidrog i tre sesjoner i den nasjonale pasientsikkerhetskonferansen i 2020 med blant annet film, innlegg og intervju. Vi har også holdt innlegg på kontrollkomisjonenes årlige konferanse og på pediaterdagene. Vi har deltatt på fagdager, undervisningsdager, læringsnettverk o.l. i helse- og omsorgstjenesten, og vi har deltatt i aktuelle fagspesifikke podcaster. Vi har også undervist i helsefaglige utdanninger.

I forbindelse med lansering av våre rapporter har vi arrangert virtuell pressekonferanse (juni 2020) og virtuell lansering (desember 2020). På disse har vi nådd ut til flere hundre unike brukere.

4.6 Metodeutvikling

Arbeidet med å utvikle en metode som kan dekke ulike typer undersøkelser har fortsatt i 2020. De grunnleggende krav er at metoden skal være standardisert og forutsigbar for alle som er involvert i en undersøkelse. Forvaltningsretten gir de rettslige rammene for metoden samtidig som utviklingen av metoden skal skje med en etisk bevissthet.

Vi ser at det er noen prinsipper som kan trekke i ulike retninger. I Ukoms strategi fremheves at vi skal være sannhetssøkende. Samtidig skal vi romme ulike virkelighetsforståelser. Videre skal vi være åpne om våre vurderinger, men vi skal beskytte de som gir oss informasjon. Vi skal møte alle med likeverd, men vi skal også gjøre begrunnede prioriteringer.

Vår metode bygger på følgende hovedprinsipper:

- åpne intervju
- omsorgsfull ivaretagelse
- begrunnet datainnhenting
- tilpasset analyse
- bred dialog
- dekkende rapport
- nyttige tilrådinger

Ukoms undersøkelsesprosess er i 2020 blitt formalisert og systematisert, og samtidig er prosessen fremdeles under utvikling. Vi henter kunnskap fra andre som også løser sitt samfunnsoppdrag ved å innhente informasjon, eksempelvis fra politiet og journalistikk. Ulike sider ved undersøkelsesprosessen er tydeliggjort, blant annet ivaretagelse av involverte i hele prosessen, løpende risikovurderinger og krav til god kommunikasjon under og etter at rapportene er offentliggjort.

Vi har gjennomført et oppfølgende dagskurs v/ Asbjørn Rachlev i intervjueteknikk. Videre har vi gjennomført en et program utarbeidet i samarbeid med Safetec med overskriften "Fra data til funn". Det er også blitt gjennomført et dagskurs i "Klarspråk". I vår metodeutvikling har vi også hatt kontakt med Havarikommisjonen for transport og Healthcare Safety Investigation Branch (HSIB) i England.

I vårt analysearbeid skal vi være metodefleksible og bruke de analyseverktøy som er mest hensiktsmessige for den enkelte undersøkelse. I 2020 har tre medarbeider gjennomført kurs i analyseverktøyet "FRAM" i Danmark.

4.7 Mottak og vurdering av varsler

Mottaksteamet ble startet opp 1. mai 2019, og er en av kjernefunksjonene til Ukom. Mottaksteamet skal vurdere og registrere varsler og bekymringsmeldinger som Ukom mottar. I tillegg skal mottaksteamet presentere saker til utvelgelsesmøter og bidra til at ledergruppen har god kjennskap til Ukoms tilfang av varsler og bekymringsmeldinger.

Alle medarbeidere i Ukom skal periodevis inngå i mottaksteamet og får dermed god kjennskap til Ukoms sakstilfang og innsikt i hendelser som Ukom må ta stilling til.

Mottatte varsler og bekymringer i 2020

Totalt mottatt per dato	Desember 2019	Desember 2020	Mottatt ila 2020
Varsler om alvorlige hendelser	454	1278	824
• Kommunale helse- og omsorgstjenester	79	230	
• Psykisk helsevern	154	425	
Bekymringsmeldinger	79	158	79

4.8 Undersøkelser

Følgende undersøkelser ble fullført og publisert i 2020

- Akutt forverring - febersyke barn
- Dødsfall på en akuttpsykiatrisk sengepost
- Sikring av vinduer i helsebygg
- Brannulykker under røyking
- Ungdom med uavklart tilstand

Flere undersøkelser var pågående i 2020:

- Tjenester til traumatiserte flyktninger
- Dødsfall samtidig rus og psykisk lidelse
- Drapssaker innen psykisk helsevern
- Løftehjelpemidler i helsetjenesten
- Håndtering av legemidler i kommunen
- Samhandling ved uavklart diagnose
- Kreftkirurgi (TaTME)
- Storforbrukere av prehospitale tjenester
- Anleggelse av nasogastrisk sonde
- Sikring mot hengning i psykisk helsevern
- Trygt arbeidsmiljø – trygg pasientbehandling
- Inkassokrav til psykisk syke pasienter
- Alvorlige hendelser knyttet til fødsel
- Helsehjelp til personer med psykisk utviklingshemming
- Oppfølging av røntgensvar
- Samhandling private aktører og fastleger

Vi har også hatt et eget følge-med-prosjekt knyttet til pasientsikkerhetsutfordringer skapt av pandemien, og leverte innspill til Helsetilsynets internrapport-arbeid knyttet til korona-effekter på

helse og omsorgstjenesten. I tillegg gjør vi fortløpende vurderinger av om de varslene og bekymringsmeldingene vi mottar kan relateres til pandemien.

5 Styring og kontroll i virksomheten

5.1 Overordnet styring og kontroll

Ukom har i 2020 fortsatt arbeidet med å utvikle gode arbeidsprosesser for å løse vårt samfunnsoppdrag på best mulig måte.

Ukom hadde som mål at virksomhetsstrategien skulle revideres i løpet av 2020. Ny strategi er godkjent og gjort gjeldende fra 2021. Strategiarbeidet har vært et viktig bidrag til internt kulturbygging. Prosessen har bidratt til en felles forståelse av Ukom sitt mandat og hvilke verdier som skal være førende for vårt arbeid.

Strategien er et overordnet dokument som gir føringer om Ukom sine verdier og mål. Videre belyser strategien kompetanse og arbeidsform, relasjoner og nettverk og læring og forbedring. Vi har i 2020 også vedtatt en kommunikasjonsplan. Denne bygger på prinsippene i vår strategi.

Med utgangspunkt i strategien har vi utarbeidet et styringssystem som knytter sammen strategi og mål med retningslinjer og prosedyrer. Styringssystemet er delt inn i tre typer prosesser: ledelsesprosesser, kjerneprosesser og støtteprosesser.

Ukom har i 2020 gjennomført flere risikoanalyser på tvers av virksomheten for å identifisere potensielle trusler som kan påvirke virksomheten.

Som en del av styringssystemet har vi også jobbet videre med HMS området. Vi har i samarbeid med bedriftshelsetjenesten definert mål som skal følges opp i 2021.

5.2 Personvern og informasjonssikkerhet

Personvern og informasjonssikkerhet er svært viktig for Ukom sitt arbeid og er en sentral del av vårt styringssystem. Personvernarbeidet er et kontinuerlig arbeid og er med i alle våre prosesser. Våre saker er for en stor del e personsensitive, og trygge rutiner for håndtering av opplysninger, herunder skriftlige dokumenter er avgjørende. Temaet har vært på dagsorden i personalgruppen ved flere anledninger.

Vi har i 2020 jobbet med vår behandlingsprotokoll og har nå oversikt over all behandling av personopplysninger. Vi har videre fått på plass de mest relevante interne styringsdokumenter og retningslinjer for vårt arbeid knyttet til personvern og informasjonssikkerhet. Noe arbeid gjenstår, og behovet for prosedyrer og retningslinjer vurderes kontinuerlig.

5.2.1 Personvernombud

I 2020 har personvernombudet lagt særlig vekt på følgende oppgaver:

- Tilegnelse av kunnskap for å sikre god ivaretagelse av oppgaven som personvernombud
- Etablering og oppdatering av protokoll over virksomhetens behandlingsaktiviteter
- Gi råd til ledelsen og ansatte om personvern- og informasjonssikkerhetsrelaterte problemstillinger
- Månedlig rapportering til ledermøtet i Ukom om status og problemstillinger knyttet til personvern

Ved utgangen av 2020 gjenstår det fortsatt en del arbeid med å ferdigstille rutiner, protokoller og konsekvensanalyser for å legge til rette for god etterlevelse av regelverket.

Personvernombudet rapporterer at det fortsatt mangler noe på å involvere personvernombudet i alle viktige spørsmål som gjelder vern av personvernopplysninger. Personvernombudet er likevel av den oppfatning at Ukom tar sin plikt til å involvere personvernombudet på alvor.

5.3 Økonomi

Ukom er fremdeles i en oppbyggingsfase. Vi har brukt perioden fra oppstart og fram til nå på å bemanne opp og bygge opp felles metodikk og kompetanse. Samtidig har vi hatt et mål om å ha et tilstrekkelig handlingsrom i budsjettet til at vi kan gjøre en mindre utvidelse av bemanningen etter et par års drift for å kunne styrke enkelte kompetanseområder. Dette har ført til at vi har hatt et relativt stort underforbruk både i 2019 og 2020.

I prognosen pr. august -20 varslet Ukom at vi ville ha et betydelig underforbruk. Trekket på kr 7 mill. som ble gjort i omgrupperingsproposisjonen samsvarer med signalene Ukom ga i prognosen. Tre nye årsverk ble utlyst på tampen av 2020, og ansettelser vil skje i første kvartal av 2021. Når vi hensyntar trekket på kr 7 mill. ble underforbruket i 2020 på til sammen kr 2,287 mill.

Lønnsutgiftene i 2020 er ca. 0,5 mill. lavere enn budsjettet. Dette skyldes svangerskapspermisjon og noe utleie av personell i forbindelse med koronapandemien i mars-20. Koronapandemien påvirket også reisevirksomheten i stor grad, og forklarer ca. kr 1 mill. av underforbruket.

Den minst forutsigbare delen av budsjettet er utviklingsprosjektene Ukom har på IKT-området. Vi har ennå ikke fått på plass tilstrekkelig IT-støtte for arbeidsprosessene våre, og har pågående prosjekter i regi av NHN. Vi har et underforbruk på om lag kr 2 mill. på prosjektene. Vi er imidlertid i gang med flere av disse prosjektene, og forventer at mye av dette blir fullført og utgiftsført i 2021.

5.4 IKT – prosjekter

I 2020 har Ukom jobbet med å kartlegge egne behov for digitale verktøy, for bedre arbeidsflyt og formidling av rapporter.

Følgende prosjekter ble drevet i 2020:

- Melde.no.
- Domeneprojektet – overføring av Ukom til eget domene
- Oppgradering av internettløsning

5.5 Inkludering og likestilling

Ukom har i samsvar med statlig inkluderingspolitikk mål om å arbeide for inkludering og mangfold. I 2020 ble det utarbeidet, etter oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet, en handlingsplan for inkludering i Ukom gjeldende for perioden 2020-2021. Ukom ønsker å medvirke til at staten kan oppnå resultatmålet på 5 % når det gjelder å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en i arbeidslivet. Handlingsplanen fastsetter tiltak knyttet til rekrutteringsprosesser. For øvrig skal Ukom ha et arbeidsmiljø som er helsefremmende og meningsfullt, slik at medarbeidere med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en kan oppleve trivsel, ivaretagelse og utvikling.

Ukom har ikke hatt noen faste nyansettelser i 2020. I tidligere rekrutteringsprosesser er det lagt vekt på å ansette personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV'en. Andel personer med nedsatt funksjonsevne/hull i CV'en utgjør i Ukom ca. 5 %.

I utlysningstekst for nye stillinger angis at vi også ønsker en balansert alders- og kjønns sammensetning og personer med innvandrerbakgrunn.

Pr. i dag er kvinneandelen totalt på 60 %, og kvinneandelen i ledergruppen er 71 %. Vi har også ansatte med en fremmedkulturell bakgrunn.

5.6 Kontordrift

I 2020 har Ukom, i likhet med andre kontorarbeidsplasser, hatt utstrakt bruk av hjemmekontor. NHH sine hjemmekontorløsninger og videoløsninger har i all hovedsak fungert bra, og det aller meste av Ukoms arbeid har latt seg gjennomføre uten fysisk tilstedeværelse. For både arbeidsmiljøet og effektiviteten i arbeidet, er dette likevel ikke en bærekraftig situasjon på sikt.

Det meste av Ukoms arbeid gjøres i ulike prosjekt, og møteromfasilitetene har blitt utvidet noe for å ha kapasitet til å gjennomføre møter og workshops. Vi ser derfor fram til at samfunnet normaliseres, og at medarbeiderne kan samles på ordinært vis i lokalene våre.

6 Vurdering av fremtidsutsikter

Ukom går inn i 2021 med viktige prosesser og undersøkelser på gang. Det er utarbeidet en publiseringsplan for de undersøkelsene som ventes ferdigstilt våren 2021.

Organisasjonsbyggingen fortsetter, med planer for et ledelses- og organisasjonsutviklingsprosjekt høsten 2021.

Ved inngangen til 2021 lyses det ut tre nye stillinger for kommisjonsmedarbeidere og en stilling som kommunikasjonsrådgiver i Ukom, dette etter en analyse av hva vi nå trenger av kompetanse for å utvikle virksomheten videre.

Drift av arbeidet i en pandemisituasjon vil fortsatt i 2021 være en særlig utfordring. Likevel har vi nå et godt grunnlag å bygge videre på gjennom den omstillingen av arbeidsprosesser som vi har gjennomført i 2021.

Videreutvikling av våre digitale kommunikasjonsløsninger, arbeidsflater og nettsiden, Ukom.no, fortsetter inn i 2021.

Vi ser at flere av de rapportene som vi har publisert i 2020, genererer aktiviteter også inn i 2021. Her kan nevnes: Delrapporter knyttet til enkelttema som undersøkelsene løfter fram, bidrag på fagmøter, i læringsnettverk og konferanser, spredningsaktiviteter inn mot tjenesten, fagmiljøer og andre myndigheter. For å strukturere dette arbeidet utarbeider vi for hver av undersøkelsene en "etterbruksplan" med konkrete aktiviteter med sikte på å få til læringsprosesser i kjølvannet av rapportene. Erfaringene med dette så langt er svært positive, og denne modellen tar vi med oss videre inn i 2021.

Mange av våre planlagte internasjonale samarbeidsaktiviteter ble lagt på is i 2020 grunnet koronapandemien. Vår plan for 2021 er å gjenoppta den internasjonale dialogen, med fagmiljøer i Norden, UK og USA, for å etablere et faglig nettverk for undersøkelsesmetodikk i helse- og omsorgstjenestene.

7 Årsregnskap

7.1 Ledelseskommentar årsregnskapet 2020

7.1.1 Formål

Lov om Statens undersøkelseskommissjon for helse- og omsorgstjenesten ble vedtatt 1. juni 2017 i Stortinget. Formell oppstart av Ukom var 2. mai 2019, men rekruttering av medarbeidere startet allerede i mai 2018 med utnevning av direktør som første steg. Ukom er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet slik det framgår av prinsippnoten til årsregnskapet.

Ukoms oppgaver følger av § 5 i Lov om Statens undersøkelseskommissjon for helse- og omsorgstjenesten:

- *Undersøkelseskommissjonen skal undersøke alvorlige hendelser og andre alvorlige forhold for å bedre pasient- og brukersikkerheten i helse- og omsorgstjenesten. Hensikten med undersøkelsene er å utrede hendelsesforløp, årsaksfaktorer og årsakssammenhenger for å bidra til læring og forebygging av alvorlige hendelser.*
- *Undersøkelseskommissjonen skal ikke ta stilling til sivilrettslig eller strafferettslig skyld og ansvar.*
- *Undersøkelseskommissjonen avgjør selv hvilke alvorlige hendelser eller alvorlige forhold som skal undersøkes, tidspunktet for og omfanget av undersøkelsen samt hvordan den skal gjennomføres.*

7.1.2 Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i samsvar med bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og tildelingsbrevet fra Helse- og omsorgsdepartementet. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av de disponible bevilgningene og de regnskapsførte utgiftene til Ukom.

7.1.3 Vurderinger av vesentlige forhold

Ukom varslet på høsten at opprinnelig tildeling ikke ville bli brukt opp, og rammen ble i omgrupperingsproposisjonen justert ned med kr 7 mill. Samlet disponibel ramme i 2020 for Ukom var etter dette kr 35,249 mill.

Artskontorapporteringen viser at totale utgifter til drift og investeringer utgjorde kr 32 959 045. Totale utgifter til lønn og sosiale utgifter var på kr 24 667 367, og total lønnsandel var dermed på 75%.

Kjøp av eksterne tjenester utgjør kr 4 101 729. I all hovedsak er dette betaling for tjenester utført av NHN i form av løpende driftsoppgaver.

Ukom omfattes av nettoføringsordningen for merverdiavgift i staten som innebærer at mva. ikke belastes virksomhetens kapittel, men belastes felleskapittel 1633 i statsregnskapet. For 2019 har Ukom belastet kapittel 1633 med kr 1 575 815.

7.1.4 Revisjonsordning

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for DFØ. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert pr. dags dato. Revisjonsberetningen skal foreligge innen 1. mai 2021.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'P' followed by a series of loops and a long horizontal stroke.

Pål Iden

direktør, Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten

7.2 Bevilgningsrapportering med noter

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for Ukom er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2019 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Ukom er en bruttobudsjetterte virksomhet, og tilføres ikke likviditet gjennom året men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Ukom har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet Ukom har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post).

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra Ukom selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Ukom har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2020

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2020	Merutgift (-) og mindreutgift
0749	Driftsutgifter	01			35 249 000	32 962 129	2 286 871
1633	Nettoføring av mva i staten	01			0	1 574 815	
<i>Sum utgiftsført</i>					35 249 000	34 536 945	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling*	Regnskap 2020	Merinntekt og mindreinntekt(-)	
5309	Gruppeliv	29		0	31 700		
5700	Folketrygden - arbeidsgiveravgift	72		0	3 044 071		
<i>Sum inntektsført</i>					0	3 075 771	
<i>Netto rapportert til bevilgningsregnskapet</i>						31 461 173	
Kapitalkontoer							
707007	Endring i mellomværende med statskassen				984 035		
<i>Sum rapportert</i>						32 445 209	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)				31.12.2020	31.12.2019	Endring
xxxxxx	[Aksjer]			0	0	0
707007	Mellomværende med statskassen			-1 364 730	-2 348 765	984 035

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler). Se note B *Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år* for nærmere forklaring.

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
074901	2 042 000	33 207 000	35 249 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Ondisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Fullmakt til å overskride bevilgning med overtid, reisetid og time lønn for november 2020*	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
074901		2 286 871		2 286 871					2 286 871	1 660 350	1 660 350

*Denne kolonnen er kun aktuell for virksomheter som er lønnskunde av DFØ og som er berørt av omleggingen av utbetalingsløsningen i DFØ. DFØ har i 2020 endret utbetalingsløsningen for overtid, reisetid og time lønn. Dette medfører at virksomheter som er lønnskunder av DFØ for regnskapsåret 2020 vil utbetale overtid for 13 måneder (november og desember 2019 og januar til november 2020). Berørte virksomheter har fått fullmakt til å overskride bevilgning i 2020 tilsvarende engangseffekten knyttet til omlegging av utbetalingsløsningen i DFØ.
 **Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2020

	Note	2020	2019
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinntekter	1	0	0
Andre inntekter	1	0	0
<i>Sum inntekter fra drift</i>		0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utgifter til lønn	2	24 667 367	19 628 902
Andre utgifter til drift	3	8 291 678	11 979 853
<i>Sum utgifter til drift</i>		32 959 045	31 608 755
Netto rapporterte driftsutgifter		32 959 045	31 608 755
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	0	0
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	3 084	200
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		3 084	200
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		3 084	200
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utgifter av tilskudd og stønader	7	0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Grupplivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		31 700	23 200
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		3 044 071	2 427 417
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		1 574 815	2 228 332
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-1 500 956	-222 285
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		31 461 173	31 386 670
Oversikt over mellomværende med statskassen **			
Eiendeler og gjeld		2020	2019
Fordringer		30 054	0
Kontanter		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk og andre trekk		-1 055 127	-1 109 981
Skyldige offentlige avgifter		0	0
Annen gjeld		-339 657	-1 238 784
Sum mellomværende med statskassen	8	-1 364 730	-2 348 765

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2020	31.12.2019
Lønn	19 479 831	15 082 691
Arbeidsgiveravgift	3 044 071	2 427 417
Pensjonsutgifter*	2 297 562	1 891 923
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-567 146	-43 550
Andre ytelser	413 048	270 421
Sum utbetalinger til lønn	24 667 367	19 628 902
Antall utførte årsverk:	20,15	17,2

*** Nærmere om pensjonskostnader**

Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret.

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2020	31.12.2019
Husleie	1 079 736	622 818
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	145 509	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	173 902	438 092
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	92 448	115 047
Mindre utstyrsanskaffelser	664 867	1 896 785
Leie av maskiner, inventar og lignende	305 384	56 716
Kjøp av konsulenttjenester	710 442	4 146 947
Kjøp av andre fremmede tjenester	3 391 287	2 186 256
Reiser og diett	605 099	1 130 981
Øvrige driftsutgifter	1 123 005	1 386 211
Sum andre utbetalinger til drift	8 291 678	11 979 853

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.**Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen**

	31.12.2020 Spesifisering av bokført avregning med statskassen	31.12.2020 Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	30 054	30 054	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	30 054	30 054	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-969 670	0	-969 670
Skyldig skattetrekk	-998 517	-1 055 127	56 610
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	0	-339 657	339 657
Sum	-1 968 187	-1 394 784	-573 403
Sum	-1 938 133	-1 364 730	-573 403

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
<i>Aksjer</i>							
Selskap 1							
Selskap 2							
Selskap 3							
Balanseført verdi 31.12.2020							0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2020	31.12.2019
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	31.12.2020	31.12.2019
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	3 084	0
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	200
Sum utbetaling av finansutgifter	3 084	200